ורבי יוחנן אמר אפי' פת ויין. וכן הלכה דרב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן וכ"ש לגבי רב הונא שהיה תלמידו של רב: **נימא** רב הונא כר' יוסי. ור"ת היכי מצי סובר רב הונא כר' יוסי הא רב הונא מודה בשאר דברים חוץ מפת ויין שאם אמר "שהכל" דילא ואילו ר' יוסי סבר דלא יצא דכל המשנה ממטבע כו' דמצי למימר דאפי' ר' יוסי לא קאמר "לא יצא" אלא "בברוך המקום" שאינה ברכה כלל אבל "בשהכל" מודה: **אמר** אביי כוותיה דרב מסתברא כו' דריש מסתברא כוותיה ומיהו לרב אלפס פסק כר' יוחנן וכן פסק ר"י דכל ברכה שאין בה מלכות שמים אינה ברכה ולכך היה אומר ר"י שאם היה מדלג מלכות של ברכת המוציא שצריך לחזור ולברך ואפי' לגב חיבה "העולם" כלבד דמלך לבד איכא מלכות, וברכות של שמונה עשרה אין בהן מלכות דאין בפסיחה, ובחתימה אין שייך מלכות, אבל "אלהי אברהם" הוי כמו מלכות דאברהם אביו המליך הקב"ה על כל העולם שהודיע מלכותו, ומשין שבע דמלאי בשבת הוא ויש בה "אל הקדוש" אין כמוהו" הייגו כמו מלכות כמו "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד" דהוי במקום מלכות *ולפי מה דפריש דכל היכא דכתיב "אלהי אברהם" הוי כמו מלכות ניחא, ולר' יוחנן לא קשיא דלא (ה) תני מלכותך דאמר כרוכלא כל האי לימי ולזיל: אבל

אבל היכא דכי שקלת ליה לפירי ליתיה לגווזא דהדר מפיק לא מברכינן עליה בורא פרי העץ אלא בפה"א: ועל כולן אם אמר שהכל וכו': אתמר רב הונא אמר חוץ מן הפת ומן היין ורבי יוחנן אמר אפי' פת ויין נימא כתנאי *"ראה פת ואמר "כמה נאה פת זו ברוך המקום שבראה" יצא, ראה תאנה ואמר "כמה נאה תאנה זו ברוך המקום שבראה" יצא דברי ר' מאיר, ר' יוסי אומר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות לא יצא ידי חובתו נימא רב הונא דאמר כר' יוסי ור' יוחנן דאמר כר' מאיר? אמר לך רב הונא אנא דאמרי אפי' לר' מאיר עד כאן לא קאמר ר' מאיר התם אלא היכא דקא מדכר שמיה דפת אבל היכא דלא קא מדכר שמיה דפת אפילו ר' מאיר מודה ור' יוחנן אמר לך אנא דאמרי אפילו לרבי יוסי עד כאן לא קאמר ר' יוסי התם אלא משום דקאמר ברכה דלא תקינו רבנן אבל אמר "שהכל נהיה בדברו" דתקינו רבנן אפילו ר' יוסי מודה. בנימין רעיא כרך ריפתא ואמר "ברוך מריה דהאי פיתא" אמר רב יצא, ואמר רב כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה? דאמר "ברוך רחמנא מריה דהאי פיתא" והא בעינן שלש ברכות? מאי "ויצא" דקאמר רב נמי – יצא ידי ברכה ראשונה, מאי

חוץ מן הפת ומן היין. כדתמרינן לקמן (דף מב.) שגורס ברכות הרבה לעצמו בקלום ובהבדלה ובברכת חתנים: ידי ברכה ראשונה. ברכת הזן: פרשת סוטה. כשהכהן מקביעה: וידוי מעשר. בערתי הקדש מן הבית (דברים כו): מלברכך. ברוך אשר קדשנו תורה אור במצותיו וצונו להפרים תרומה ומעשר: **מתני'** הטובלות. מפרש בגמ': גובלי. חגבים טהורים: מין קללה. חומץ וגבלות וגובלי על ידי קללה הן באין: **גמ'** שהקרים. בוטי"ל בלע"ז: מיכלא רבו מתרעל. מלחלוחית הארץ הם גדלים על הטעים ועל הכליס: בושלי כמרא. כמו שרופי חמה שבשלם ומרפס החוס ויבשו ותמרים הם. כמרא חוס כמו מכמר בשרא (פסחים דף נה.): תמרי דזיקא. שהרוח משירן: אשארא. לחומן וגובלי פליג ר' יהודה: פרי העץ בעי ברוכי. שהרי לא נשתנו לקלקול: הקלים שבדמאי. פירוש שהקלו חכמים בדמאי שלהן שהלוקחן מעם הארץ אין צריך לעשרן. אלו הן: השיתין כו'. שאינן תשובים ואין עשר"ם עליהם מלעשרן: טולשי. קולמשי: שילהי גופני. עגבים שהוויות הא ודאן. אם יהוא שלא הופרש מהן מעשר: שעשאן גורן. הטעי לו מי שלקטן העמיד מהן ערימת כרי: הלקט והשכחה והפאה. אע"פ שפטורים מן המעשר לקטן עני ושעשאן גורן הוקבעו למעשר מדרבנן דמאן דחזי סבר שתבואת קרקעו היא: בשלמא

מסורת הש"ס

* וכן מוכח [ע"ז ל:] מן תוס' דה מאיר

נוסח המברך בנוסח טוהר מן המקובל

* ולא מאי אחר דכוותיה דבר מאיר

הגהות הגר"א

[ה] גמ' מין תאיני. ל"ל תאיני מווכפת: [ג] שם תאיני. ל"ל מין תאיני: [ד] שם דוגלי. ל"ל תאיני דולגא:

** ואשאר טוב בתוך מלכות פסיקוס מ"מ נחת בתוכות

[עמ"ס תוס' לקמן מט. ד"ס כרוך]

[ר"ס לב:]

* יש לשאול לדבריהם מאן דאמר הכא - מלוכה לא ביד הכא "ר' יוחנן תני ..."

נוסח הברכה בריך טיפא דו:

ו) הש"ס – לבלי

2) מלבוש – ספרי ס' כי תבא

[כ"ס כגי' גם ברא"ש. ובהגהת הרש"ל לתמנס מתר ד"ס אמר אביי מתר דעמעמע דלא נרסינן]

נוסח הברכות "שהכל ומיני קללה"

נוסח הגבלות מבנה

ב שלמים לבור יש איזו הגבלות חולקים ר"מ ור' אילעא

הסבר המינים המוזכרים במ' בתוספות

[עמ"ס תוס' לקמן מט. ד"ס כרוך]

[ר"ס לב:]

[לעיל יב.]

[לקמן מט.]

דברים ט

[ר"ס כגי' גם ברא"ש. ובהגהת הרש"ל לתמנס מתר ד"ס אמר אביי מתר דעמעמע דלא נרסינן]

דברים ט

קמשמע לן – אע"ג דאמרה בלשון חול תנינא *ואלו נאמרים בכל לשון פרשת סוטה וידוי מעשר וקריאת שמע ותפלה וברכת המזון אצטריך, סד"א הני מילי דאמרה בלשון חול כי היכי דתקינו רבנן בלשון קדש אבל לא אמרה בלשון חול כי היכי דתקינו רבנן בלשון קדש אימא לא, קמ"ל: נופא *אמר רב °כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה *ורבי יוחנן אמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה אמר אביי כוותיה דרב מסתברא *דתניא לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי לא עברתי מלברכך ולא שכחתי מלהזכיר שמך עליו ואילו מלכות לא קתני *ור' יוחנן תני ולא שכחתי מלכותך עליו: **מתני'** *ועל דבר שאין גדולו מן הארץ אומר "שהכל נהיה בדברו" *ר' יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו. היו לפניו מינין הרבה ר' יהודה אומר אם יש ביניהן מין שבעה עליו הוא מברך והב"א מברך על איזה מהן שירצה: **גמ'** תנו רבנן °על דבר שאין גדולו מן הארץ אומר "שהכל נהיה בדברו", על החלב ועל הביצים ועל הגבינה אומר "שהכל" *על הפת שעפשה ועל היין שהקרים ועל התבשיל שעבר צורתו אומר "שהכל" *על המלח ועל הזמית ועל במהין ופטריות אומר שהכל למ"ר דכמהין ופטריות לאו גדולי קרקע נינהו והתניא *הנודר מפירות הארץ אסור בפירות הארץ ומותר בכמהין ופטריות, ואם אמר "כל גדולי קרקע עלי" אסור אף בכמהין ופטריות מירבא רבו מארעא, מינקי לא ינקי מארעא, והא "על דבר שאין גדולו מן הארץ" קתני "תני "על דבר שאין יונק מן הארץ": ועל הגובלות: מאי גובלות? ר' זירא ור' אילעא חד אמר בושלי כמרא וחד אמר תמרי דזיקא תנן ר' יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו בשלמא למ"ד בושלי כמרא היינו דקרי ליה "מין קללה" אלא למאן דאמר תמרי דזיקא מאי "מין קללה" אשארא איכא דאמרי בשלמא למאן דאמר בושלי כמרא היינו דמברכינן עלייהו שהכל אלא למ"ד תמרי דזיקא פרי העץ מבעי ליה לברוכי אלא גובלות סתמא ב"ע לא פליגי דבושלי כמרא נינהו כי פליגי בגובלות תמרה *דתנן הקלין שבדמאי השיתין והרימין והעוזרדין (ה) בנות שוח ובנות שקמה וגופנין ונצפה ונובלות תמרה שיתין אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מין תאנים [ה] (ג) רימין בר בר חנה א"ר יוחנן דובלי [ג] (ד) גופנין שילהי גופני נצפה פרחה נובלות תמרה ר' אילעא ור' זירא חד אמר בושלי כמרא וחד אמר תמרי דזיקא בשלמא למ"ד בושלי כמרא היינו דקתני הקלין שבדמאי ספיקן הוא דפטור הא ודאן חייב, אלא למאן דאמר תמרי דזיקא ודאן חייב, הפקרא נינהו הכא במאי עסקינן שעשאן גורן *דא"ר יצחק א"ר יוחנן משום ר' אליעזר בן יעקב °הלקט והשכחה והפאה שעשאן גורן הוקבעו למעשר איכא דאמרי בשלמא

מסורת הש"ס

* תוס' דה מאיר

* אמרת הסוגר"מ: נזלן כדי לראות ע"ז יד. [ופ' מ"ד בתוס' שם] הרקודה הרקיקות - גובלות תמרה

סוטה מג.

מתרצאת העלין עד הפנים ג' יום מן הפנים ועד השיתין הגובלות ג' יום ומן השיתין ועד התאנים ג' יום:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' והעוזרדין. נ"ב בתוספ' פ' תכיח פרש"י שפילינ"ג בלשון אשכנז: (ב) שם שיתין אמר רבה נ"ב חנה מ"ר יוחנן מין תאנים נ"ב פי' תאנים מדבריות. נ"ב פירוש תאוכלת. (ג) שם תאיני מווכפת. נ"ב פירוש הגדלים מע' גנים לג' גנים ומתגדלים ביערים: (ד) שם דוגלי. נ"ב פירוש תאנה המוכרכת בערמון ופירוש פרחה עיין לעיל דף נ"ז ע"א: (ה) תוס' ד"ס אמר וכו' דלא כתיב ומלכותך עליו דאמרו

גליון הש"ס

גמ' כל ברכה שאין בה הזכרת השם. עי' לקמן דף נ"ד ע"ב תוס' ד"ס פטריתן: רש"י ד"ס הלקט וכו' ועשאן גורן. ע' בב"ק דף נ"ד ע"א בפירש"י ד"ס מרמו: